

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.348/2023/5.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd (cím1)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Hajdu és Tóth Ügyvédi Iroda (cím3; ügyintéző: dr. Hajdu Andrea ügyvéd)

A per tárgya:

Képmás- és hangfelvételhez való személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.IV.20.182/2022/8/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Tatabányai Törvényszék 5.P.20.075/2021/44.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott része tekintetében a sérelemdíjra vonatkozó részében – az eljárási költségére is kiterjedően – részben hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja és a sérelemdíj iránti keresetet elutasítja.

A peres felek a perrel felmerült eljárási költségeiket maguk viselik.

Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest és az alperest, hogy személyenként fizessenek meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 35.000-35.000 (harmincötezer-harmincötezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperes a gyártója „sorozat címe” című televíziós sorozatnak. A sorozat 4. évadának 2019. május 22-től október 12-ig zajló forgatása során az alperes 2019. augusztus 31-én az esti órákban filmfelvételt készített a felperesről. A felvételen az látható, hogy a felperes az helységnevl, névl nevű városrész név2 utca szám1 szám alatti, az apósa tulajdonát képező ingatlanba a kisgyerekeivel és kutyájával besétál. A felvétel készítését a felperes nem észlelte, ahhoz hozzájárulását nem adta. A felperesről készült, mintegy 3 másodperces felvételt a gyártó a tévésorozatban vágóképként használta fel, az az név4 televíziós csatornán a 4. évad 4. részében 2019. szeptember 21-én főműsoridőben volt látható.

[2] A felperes a sugárzott televíziós adást személyesen nem látta, más személy elmondásából értesült a történetekről. Ezt követően az epizódot megtekintette, majd 2019. október 7-én panasszal élt a név3 felé.

[3] A pert megelőzően a felperes felhívta az alperest a jogsértés megszüntetésére és elégtétel adására. Az alperes a jogsértés tényét nem ismerte el, de a leforgatott epizódból a sérelmezett felvételt kivágta, és azt így adta le ismételten 2019. november 28-án a megrendelő tévécsatorna felé.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[4] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes a hozzájárulása nélküli felvétel elkészítésével, felhasználásával és a televíziós csatorna részére történő átadásával megsértette a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő személyiségi jogát. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest elégtétel adására, valamint 500.000 Ft sérelemdíj és a felvétel készítésétől kezdődő késedelmi kamata megfizetésére.

[5] Keresetének indokolásában előadta, hogy a kérdéses felvétel nem a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:48. § (2) bekezdése szerinti tömegfelvétel. A felperes álláspontja szerint a jogsértés megállapítása esetén nem vitatható a sérelemdíjra való jogosultsága. Előadta: a jogsértés súlyát növeli, hogy a tévésorozat milliós nézettségű. Azzal is érvelt, hogy a felvétel felhasználása számára azért is sérelmes, mert a tévésorozat nem felel meg értékrendjének és világnézetének. A felperes hivatkozott arra, hogy a felvétel készítését nem észlelte, arról nem kellett tudnia. Egyébként az észlelés legfeljebb a felvétel elkészítéséhez való hozzájárulás körében lehetne ráutaló magatartásként értékelni és semmiképpen sem a felhasználáshoz való hozzájárulásként.

[6] Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a kereset jogalapját és a sérelemdíj összezszerűségét egyaránt. Álláspontja szerint az előre jelzett forgatási helyszínre besétáló felperes ráutaló magatartással hozzájárult a felvétel elkészítéséhez. Számára a forgatási rend előzetesen ismert volt, az alperes a helyi lakosokat a forgatásról többféle módon is tájékoztatta. Ebből álláspontja szerint az is következik, hogy terhére felróhatóság nem állapítható meg, így a felperes sérelemdíj iránti igénye nem lehet alapos. Kiemelte azt is, hogy a vágóképként felhasznált 2-3 másodperces hosszúságú felvételen a felperes megjelenése alig érzékelhető, a felvételnek ez nem volt lényegi eleme. Utalt arra, hogy a felperes jelzését követően a vitatott felvételt a filmből kivágta, a sérelemdíj még a jogalap megállapíthatósága esetén is eltűzött.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a felperesről annak engedélye nélkül mozgóképes képfelvételt készített és az engedély nélkül készített felvételt felhasználta oly módon, hogy azt egyrészt elhelyezte az általa gyártott „sorozat címe” című tévésorozat 4. évad 4. részének 39. percében 3 másodperc hosszan, a 38:45-38:48. másodperc között, másrészt közlésre átadta a név5-nek, megsértette a felperes képmáshoz és hangfelvételhez való személyiségi jogát. Kötelezte az alperest, hogy magánlevél formájában adjon elégtételt a felperes részére a bíróság által megjelölt tartalommal. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 300.000 Ft sérelemdíjat, valamint 1.634.800 Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy a kérdéses felvételrészleten a felperes felismerhetően szerepelt. Álláspontja szerint a képmáshoz való jog kizárólagos, a felvétel készítése és felhasználása esetén a jogsértés csak akkor nem állapítható meg, ha a Ptk. 2:48. § (2) bekezdése szerinti kivételek valamelyike megvalósult.

[9] A felvétel elkészítésének időpontját a bíróság az alperes által csatolt „hatósági szerződés közterület-használati hozzájárulásról” megnevezésű okiratra figyelemmel állapította meg. Ennek alapján rögzítette, hogy a hatósági szerződés szerint a név2 utcában 35 m² közterület volt a forgatással érintett, a szerződés konkrét házszámot nem jelölt meg. Korábban az adott helyszínen a 3. és a 8. számú ingatlanok voltak a forgatással érintettek, az azok előtti területtel együtt. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy az alperes gyakorlata az volt, hogy a forgatási helyszínekről a helyi önkormányzat útján, illetőleg a postaládába juttatott tájékoztatóval előzetesen értesítette a település lakóit, az adott esetben a felperesnek nem kellett alappal számolnia a perbeli felvétel helyszínén forgatásra, apósának ingatlana, a név2 utca szám1 nem volt tervezett forgatási helyszín.

[10] Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az alperes azon védekezését, hogy a felperes a felvétel elkészítéséhez ráutaló magatartással hozzájárult. Hangsúlyozta, hogy a hozzájárulásként értékelhető ráutaló magatartásnak is egyértelműnek és határozottnak kell lennie. Rögzítette, hogy a sérelmezett felvétel elkészítéséhez nem volt szükség nagyobb stáb jelenlétére. Életszerűnek találta és elfogadta a felperes azon előadását, hogy a helyszínen a forgatást nem észlelte. Mindezek alapján megállapította, hogy a Ptk. 2:48. § (2) bekezdésében foglalt feltételek nem teljesültek, ezért az alperes jogsértést követett el a felvétel elkészítésével és felhasználásával.

[11] Az elsőfokú bíróság az elégtétel adásáról a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja alapján határozott. A Ptk. 2:52. §-ára alapozott sérelemdíj megfizetésére irányuló kereseti kérelem kapcsán megállapította, hogy a felperes a felvétel révén a megszokottnál szélesebb körben ismertté vált. A lefolytatott tanúbizonyítás eredményét értékelve azt nem találta bizonyítottnak, hogy a felperes megítélése a felvételt követően lényegesen kedvezőtlenül változott. Kiemelte, hogy a felperes a felvételen rendkívül rövid ideig látható, megjelenése sem köz-, sem magánéleti szempontból nem kifogásolható. Nem találta ugyanakkor

megalapozottnak azt az alperesi hivatkozást, hogy a felperes igénye úgynevezett bagatell igény lenne, amely mértékének megállapítása a bíróság mérlegelésére tartozik. Értékelte azt a körülményt is, hogy az alperes filmek készítésével hivatásszerűen foglalkozó gazdasági társaság és a felvételt hozzájárulás nélkül készítette el. Rögzítette: az elkészített felvételt nem az alperes sugározta ugyan, de az alperes kellő körültekintésének hiánya vezetett ahhoz, hogy a felperes az adásba kerüléssel és az epizód online elérésének biztosításával széleskörűen felismerhetővé vált.

[12] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a Pfv.IV.20.038/2022/10/I. szám alatt az elsőfokú ítéletet annak megfellebbezett részében megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította. Ezt az ítéletet a Kúria a Pfv.IV.20.829/2022/6. számú végzésével hatályon kívül helyezte. A Kúria a végzésében megállapította, hogy az alperesnek nem volt olyan fellebbezési hivatkozása, hogy a sérelmezett képfelvétel tömegfelvételnek minősült – ez képezte a másodfokú bíróság döntésének alapját –, ezért a másodfokú bíróság túllépte a felülbírálati jogkör határait.

[13] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen döntött-e a felvételt készítővel kapcsolatban arról, hogy a felperes hozzájárulása nem állapítható meg; és amennyiben az alperes jogsértést követett el, a felperes sérelemdíj iránti igénye mennyiben megalapozott.

[14] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróság a tényállást részben kiegészítette azzal, hogy a helyszíni tárgyaláson rögzítettek szerint a felperes azt adta elő, hogy a felvétel a zsákutca végéről készült, ő a forgatási helyszínre szemből érkezett és nem volt a felek között vitatott az a tény, hogy a stáb a felperes apósának házához képest egy egyenes, jól belátható útszakaszon helyezkedett el. Rögzítette ebben a körben azt is, hogy a felvételt az név4 televíziós csatorna egyetlen alkalommal sugározta, ezt követően a sérelmezett filmrészletet már nem tartalmazó epizód került adásba.

[15] A másodfokú bíróság a már megismételt eljárásban született ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett részét részben megváltoztatta, mellőzte annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a felperes hangfelvételhez való személyiségi jogát. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[16] A jogalap tekintetében megállapította, hogy a felek között nem volt vitatott, hogy a felperes részéről a felvétel elkészítéséhez és felhasználásához szóbeli vagy írásbeli hozzájárulás nem született. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, amikor úgy foglalt állást, hogy a felperes részéről ráutaló magatartással sem történt hozzájárulás a felvétel elkészítéséhez és felhasználásához. Kiemelte: egy vágókép elkészítéséhez nem szükséges nagyobb stáb jelenléte, ezért még jó látási viszonyok esetén a forgatással szembe haladás mellett sem kellett a felperesnek feltétlenül észlelnie a stáb jelenlétét. A felperes megszokott környezetében, gyermekével haladt életszerű szituációban, nem kellett külön figyelnie arra, hogy az utca távolabbi részéről készül-e felvétel. Önmagában azt a körülményt, hogy általános értesítés történt a lakosság felé előzetesen, nem alapozza meg a ráutaló magatartás megállapíthatóságát, az utcában való közlekedés még egy ilyen figyelmeztetés esetén sem minősül hozzájárulásnak. A lakosokkal, így a felperessel szemben sem fogalmazható meg túlzott igény korlátozás olyan tartalommal, hogy „ne járjon arra”. Összességében tehát arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a felperes hozzájárulásának hiányát, ezért a felvétel elkészítése és felhasználása jogsértő volt.

[17] A sérelemdíj megállapítása és összegezés tekintetében kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévedett abban, hogy a személyiségi jogsértés megállapítása önmagában megalapozza a sérelemdíj megítélését és hogy az a felróhatóságtól függetlenül jár. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése egyfajta jogszabályi

vélelmet állít fel arról, hogy a személyiségi jogsértés nem vagyoni sérelmet okoz, és ezért sérelemdíj illeti meg a jogosultat. A másodfokú bíróság érvelése szerint az alperes ezt a vélelmet megdöntheti, ha igazolja, hogy tényleges, nem vagyoni hátrány a felperes oldalán nem keletkezik, vagy olyan hátrány mutatható ki csupán, amely bagatellnek tekinthető.

[18] Mindezen általános szempontokat a konkrét esetben a másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy az alperesnek nem sikerült ezt a törvényi vélelmet megdöntenie, a keletkezett hátrány nem bagatell nagyságrendű, a gyártó cég (alperes) pontosan tudta, hogy a felvétel nyilvánossághoz való közlésre készül. A sérelemdíj tekintetében kifejtette, hogy annak kettős funkciója van, egyrészt a keletkezett hátrány reparációja, másrészt magánjogi büntetésnek is tekinthető. Nem fogadta el az alperes azon érvelését, hogy professzionális filmkészítőként úgy járt el, ahogy az általában elvárható. Megerősítette ebben a körben azt az álláspontját, hogy az általános előzetes értesítés nem elegendő, nem lehet a helyi lakosokat túlzottan korlátozni mozgásszabadságukban, az értesítés csupán magát a név² utcát jelöli meg helyszíneként. név⁶ és név⁷ tanúk vallomása alapján megállapíthatónak találta, hogy korábban a stáb a név² utcában máshol forgatott. Rögzítette: nem került sor arra, hogy az adott helyszínen táblákkal jelezzék a forgatás tényét. Az alperes úgy adta át az elkészült felvételt, hogy tudatában kellett lennie annak, hogy azon a felperes látható és hogy a felvétel nyilvános közlésre kerül majd.

[19] A másodfokú bíróság foglalkozott a felperes által érvényesített perköltség nagyságával is és rögzítette, hogy a felperes jogi képviselője nem módosított megbízása szerint beadványonként 40.000 Ft + áfa/óra munkadíjra jogosult, és a felperes által beállított időráfordítást úgy ítélte meg, hogy az nem volt eltúlzottnak tekinthető, így nem volt alap a perköltség nagyságának mérséklésére.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[20] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan annak részbeni megváltoztatását és a sérelemdíj iránti igény elutasítását kérte. Harmadlagosan a perköltség iránti igény tekintetében a jogerős ítélet megváltoztatását kérte oly módon, hogy a F-2 alatt csatolt felperesi költségfelszámításban meghatározottösszeget meghaladóan a felperes perköltségigényét a Kúria hagyja figyelmen kívül, és mellőzze a jogerős ítéletből a perköltségviselés tekintetében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (3) bekezdésének alkalmazását és a Pp. 83. § (2) bekezdésének megfelelő döntést hozzon. Negyedlegesen kérte, hogy amennyiben a Kúria szerint a döntéshez szükséges tények nem állapíthatóak meg, a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára.

[21] Megsértett jogszabályként hivatkozott a Ptk. 2:42. § (3) bekezdésére, a 2:48. § (1) bekezdésére, a Ptk. 6:4. § (2) és (3) bekezdésére, a 6:10. §-ára, a Ptk. 2:52. § (1) bekezdésére, az 1:4 § és 1:3 §-ára, valamint a Ptk. 6:519. §-ára. Hivatkozott továbbá a Pp. 7. § 12. pontjára, a 81. § (1), (4) és (5) bekezdésére, a 83. §-ára, a 215. § (1) bekezdésére, a 341. § (1) bekezdésére, a 370. § (1) bekezdésére, a 383. § (1), (2) és (3) bekezdésére, az 1. § (2) bekezdésére, a 2. § (1) és (2) bekezdésére, a Pp. 279. § (1) bekezdésére, a 346. § (4) és (5) bekezdésére, a Pp. 369. §-ára, 364. §-ára.

[22] A jogalap tekintetében előadta, hogy a felperes ráutaló magatartással hozzájárult a felvétel elkészítéséhez, az ellen nem tiltakozott, noha a forgatás lehetőségéről tudomással bírt. Az alperes előadta, hogy nem kötelező elem a forgatás észlelése, elegendő, ha a felperes tudomással bírt arról, hogy az adott helyszínen felvétel készülhet.

[23] A sérelemdíj megítélése kapcsán előadta, hogy annak megítéléséhez mindenképpen szükséges nem vagyoni sérelem bekövetkezése, ezt pedig a jelen esetben a felperes nem

igazolta. Nem merült fel érdemi adat arra, hogy a filmben való megjelenéssel, azzal okozati összefüggésben a felperes társadalmi megítélése helyben változott volna - a megjelenés rendkívüli rövidségű volt és a felvételen nem tanúsított a felperes olyan magatartást, amely bármilyen módon társadalmi elítélés alá esett volna. Hivatkozott az alperes ebben a körben arra is, hogy értékelhető nagyságú nem vagyoni hátrány bekövetkezése szükséges, a bagatell igényeket is el kell utasítani, ebben a körben a jogerős ítélet a bizonyítékokat okszerűtlenül és iratellenesen mérlegelte. Előadta továbbá azt is, hogy magatartása nem volt felróható. A hatályon kívül helyezett, a keresetet elutasító ítéletében korábban a másodfokú bíróság is megállapította, hogy a hátrány bekövetkezése nem igazolt. A felvétel nem volt egyediesített, érdemben tulajdonképpen a felperes jelenléte nem is észlelhető. Kifogásolta, hogy a megismételt eljárásban a felróhatóság hiányával a másodfokú bíróság érdemben nem foglalkozott, és figyelmen kívül hagyta a Pp. azon alapelvét is, amely tiltja a joggal való visszaélést.

[24] Eljárásjogi szempontból kifogásolta, hogy a jogerős ítélet leszűkítette vizsgálatát arra, hogy sérült-e a hangfelvételhez való jog, illetve megalapozott-e a felszámított perköltség. Valójában ugyanis a jogalap vizsgálata is feltétlenül szükséges. Megjegyezte, hogy a hangfelvétellel való visszaélés esetében nem megállapítás mellőzése, hanem ezen kereseti kérelem elutasítása az indokolt.

[25] A felperes perköltség iránti igénye tekintetében előadta, hogy érdemben a keresetlevél mellékleteként meghatározott perköltségigény-számítást a felperes nem módosította, az a 41. sorszámú jegyzőkönyvben tett azon nyilatkozata, hogy át kíván térni az óradíjas elszámolásra, meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül. Álláspontja szerint a jogerős ítélet nem indokolta meg a perköltség nagyságára vonatkozó döntését és helytelen jogszabályi hivatkozást tartalmaz, a Pp. 83. § (3) bekezdésének megjelölésével, mivel a tényleges a döntés a Pp. 83. § (2) bekezdésén kell, hogy alapuljon. Kifogásolta azt is, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes csupán részlegesen lett pernyertes.

[26] Az alperes szerint a jogerős ítélet túlterjeszkedett az érdemi döntés korlátain, amikor a felvétel sugárzásának kérdését értékelte. Az alperes továbbá hivatkozott arra is, hogy a valóságban a felperesnek észlelnie kellett a felvétel készítését, az egyenes úton a kamerával szemben haladt, helyben pedig ismert dolog a forgatás ténye.

[27] Az alperes szerint a bizonyítékokat a másodfokú bíróság helytelenül értékelte akkor, amikor figyelmen kívül hagyta a tanúk előadását abban a körben, hogy a felperes társadalmi megítélése egyáltalán nem változott. Álláspontja szerint helytelenül mérlegelt a másodfokú bíróság akkor, amikor az alperes magatartását felróhatónak minősítette, figyelmen kívül hagyva, hogy a lakosság általános tájékoztatása megtörtént, a vágógép gyakorlatilag szinte észlelhetetlen és a felperes volt az, aki a képbe „besétált”.

[28] A sérelemdíj megítélése és összezszerősége kapcsán hivatkozott a döntéssel ellentétes ítélkezési gyakorlatra, a BH2016.241. jogesetére, illetve a Kúria Pfv.IV.20.801/2021/5. sorszámú ítéletére.

[29] A felperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, annak helyes indokai alapján. Fenntartotta azon álláspontját, hogy ráutaló magatartással sem járult hozzá a felvétel elkészítéséhez és felhasználásához. Abban is fenntartotta korábbi álláspontját, hogy részére sérelemdíj jár, még akkor is, ha a másodfokú bíróságnak a jogszabályi vélelemre vonatkozó érvelését nem tartotta szerencsés megfogalmazásnak. Álláspontja szerint a megismételt eljárásban a másodfokú bíróság a Kúria utasításának keretén belül maradt, érdemben a kereset jogalapját is vizsgálta (hozzájárulás kérdése, sérelemdíjra való jogosultság és annak összezszerősége). Megjegyezte, hogy miután érdemben nem volt szó a hangfelvételhez való jog megsértéséről, az csupán a jogszabályi elnevezésből következően került megjelölésre,

elegendő volt az erre vonatkozó döntés mellőzése a másodfokú bíróság részéről. Nem terjeszkedett túl a másodfokú bíróság a fellebbezés keretein, amikor vizsgálta azt, hogy a kérdéses filmrészletet ténylegesen sugározták-e, hiszen fontos kérdés az összes körülmény vizsgálata során, hogy az elkészített felvételt leadták-e vagy sem. A felperes szerint a másodfokú bíróság nem sértette meg sem a jogalap, sem a sérelemdíj megítélése tekintetében a mérlegelés általános szabályait, nem tért el a Kúria ítélezési gyakorlatától sem.

A Kúria döntése és jogi indokai

[30] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint részben alapos.

[31] Az alperes a felülvizsgálati kérelem előterjesztésével egyidejűleg a felülvizsgálati kérelem engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett. A Pp. 409. § (1) bekezdése szerint ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria a (2) bekezdés szerinti esetekben engedélyezheti, a (3) bekezdés szerinti esetben engedélyezi. A Pp. 408. § (1) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi perben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 21. § (1)-(4) bekezdése alapján, továbbá a 21. § (5) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke az ötmillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos kártérítés, illetve sérelemdíj megfizetése iránt indított perekre. A jelen eljárás nem általános vagyoni jogi per, hanem személyiségi jogi eljárásnak minősül, amelyben a felperes sérelemdíj iránti igényt is előterjesztett, így felülvizsgálatot kizáró körülmény ténylegesen nem merült fel, azaz az alperes szükségtelenül terjesztett elő felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet.

[32] A felülvizsgálat a megelőző eljáráshoz kapcsolódó rendkívüli, korlátozottan igénybe vehető fellebbviteli perorvoslat, melynek kizárólag jogszabálysértésre hivatkozásra alapítottan van helye. Rendkívüli jogorvoslati jellegéből következően funkciója a kérelmet előterjesztett fél által állított jogsérelem elbírálása és megalapozottsága esetén annak orvoslása.

[33] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát. A (2) bekezdés szerint a felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.

[34] A felülvizsgálati kérelem tartalmára figyelemmel a Kúriának azokban a kérdésekben kellett állást foglalni, hogy történt-e olyan eljárási szabálysértés, amely a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, a kereset jogalapja (képmás védelméhez fűződő jog megsértése) fennáll-e; indokolt volt-e sérelemdíj megállapítása; a perköltség megállapításánál történt-e jogszabálysértés.

[35] A Kúria álláspontja szerint nem volt indok a jogerős ítélet eljárásjogi okokból történő hatályon kívül helyezésére. Az alperes szerint a másodfokú bíróság a Pp. 370. § (1) bekezdésével ellentétes módon szűkítette le a megismételt eljárásban vizsgálatának tárgyát, a perköltségről hozott döntés felülvizsgálatára, illetve arra, hogy a hangfelvétel védelméhez fűződő jog megsértése tekintetében mellőzte ezen jog megsértésének megállapítását. A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés *a)-d)* pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak.

[36] Az alperes előadása szerint a hangfelvételhez való jog megsértése körében nem a határozathozatal mellőzése a helyes döntés, hanem ezt a kereseti kérelmet el kellett volna utasítani.

[37] A Kúria szerint ezek az előadások nem voltak megalapozottak. A másodfokú ítélet tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy a másodfokú bíróság ténylegesen foglalkozott a kereset jogalapjával, vagyis azzal a kérdéssel, hogy történt-e a felperes részéről ráutaló magatartással hozzájárulás a felvétel elkészítéséhez vagy sem. A felperes nyilatkozata alapján pedig egyértelműen tisztázható volt az a körülmény is, hogy a felperes ténylegesen a hangfelvétel védelméhez fűződő joghoz kapcsolódó keresetet nem terjesztett elő, csupán a Ptk. 2:48. §-ához fűződő cím alkalmazásával jelölte meg a jogsértést, tartalmilag azonban kizárólag a képmás védelméhez fűződő jog megsértését állította. Ehhez képest nincs érdemi jelentősége annak a kérdésnek, hogy a másodfokú bíróság ebben a tekintetben a határozathozatalt mellőzte és nem a kereseti kérelem elutasításáról döntött. A kereset jogalapja tekintetében a jogsértés megállapításánál a Kúria szerint a másodfokú bíróság megalapozott döntést hozott.

[38] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jóhírnevét tiszteletben tartsák. A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak. A (3) bekezdés szerint nem sértett személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárul. A 2:43. § g) pontja szerint a személyiségi jogok sérelmét jelentik különösen a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése. A 2:48. § (1) bekezdése szerint képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges. A (2) bekezdés szerint nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén. Miután a (2) bekezdésben rögzített kivételek megállapítása ténylegesen kizárt volt, hiszen nyilvános közéleti szerepelés szóba sem kerülhetett, ténylegesen azt kellett vizsgálni, hogy történt-e a felperes részéről a felvétel elkészítéséhez hozzájárulás vagy sem. Miután az alperes részéről a korábban megállapítottak szerint olyan hivatkozás az eljárás korábbi szakaszában nem történt, hogy az alkalmazott vágókép, háttér-bemutató a tömegfelvétellel lenne egyenértékű (amelyre az alapeljárásban a másodfokú bíróság a kereset elutasítását alapozta) ezt a hivatkozást a Kúria a megismételt eljárásban sem vizsgálhatta.

[39] Következetes és egyértelmű az ítélkezési gyakorlat abban a kérdésben, hogy a képfelvétel elkészítéséhez, illetve felhasználásához való hozzájárulás szóban, írásban és ráutaló magatartással egyaránt megvalósulhat. A jelen esetben nem volt vitatott az, hogy szóbeli vagy írásos hozzájárulás nem történt a felperes részéről. Abban is következetes az ítélkezési gyakorlat, hogy ráutaló magatartás esetén is annak egyértelműnek, határozottnak kell lennie.

[40] Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban is megerősített álláspontja szerint azzal, hogy az alperes a több éve zajló forgatási sorozat során kialakult gyakorlat szerint értesítette a helyi lakosokat a forgatás tényéről és helyszíneiről, a tőle elvárható gondosságot tanúsította, a felperes ennek tudatában jelent meg a forgatás egyik helyszínén, tudomásul véve azt, hogy adott esetben személyét érintően felvétel készülhet és azt az elkészült filmben

felhasználhatják. Az alperes utalt arra is, hogy a felperes megjelenése a filmben gyakorlatilag alig észlelhető, a felvétel nem a személyére koncentrál, egyediesítése nem történt meg.

[41] A felperes ezzel szemben azzal érvelt, hogy az adott helyszínrre nézve a felvétel elkészítésének lehetőségéről értesítést nem kapott, a forgatást végző személyt vagy stábot nem észlelte, így a hozzájárulásának megadása nem volt feltételezhető.

[42] Az eljáró elsőfokú bíróság a felvétel elkészítésének észlelhetőségére is kiterjedő bizonyítást folytatott le, helyszíni tárgyalást is tartott.

[43] A Pp. 279. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és a perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A Kúria szerint a jelen esetben a lefolytatott bizonyítás eredményét a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal azonos módon helytállóan ítélte meg. Okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a felperesnek az adott esetben nem kellett észlelnie a háttérrel bemutatató vágókép elkészítését, figyelemmel arra is, hogy annak elkészítéséhez nagyobb méretű stáb jelenlétére nem volt szükség és azt a területet, ahol a felperes megjelent, konkrétan, előzetesen forgatási helyszíneként nem jelölték meg. A forgatás lehetséges tényére a közel esti órákban táblákkal sem hívták fel a lakosok figyelmét. Mindezekre figyelemmel a felperesnek a társadalmi közfelfogás szerint sem kellett számolnia azzal, hogy az adott helyszínen az adott időben filmforgatás történik. Ehhez képest az a magatartás, hogy az adott helyszínen a felperes feltűnt, valóban nem volt tekinthető a felvétel elkészítéséhez és felhasználásához kapcsolódó ráutaló magatartásnak. A felperes személye legalábbis egy szűk kör számára (ismeretségi kör) egyedileg beazonosítható volt, ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg a Pp. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával a felperes képmás védelméhez fűződő személyiségi jogának megsértését a filmsorozat készítő, és azt sugárzásra az RTL televízió részére átadó alperes részéről.

[44] A jogsértés objektív jogkövetkezményei tekintetében a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja alapján a felperesnek alanyi joga van az elégtételadás elrendelésére, ezért erről a másodfokú bíróság megalapozottan határozott.

[45] Nem értett ugyanakkor egyet a Kúria a másodfokú bíróságnak a sérelemdíj megítélésére vonatkozó döntésével. A Ptk. 2:52. §. (1) bekezdése szerint, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemtől. A (2) bekezdés szerint a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges. A (3) bekezdés szerint a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

[46] Ebben a körben azt helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a személyiségi jogi jogsértés megállapítása esetén a sérelemdíj megítélése nem automatikus. Azzal azonban nem értett egyet a Kúria, hogy a jelzett jogszabályhely törvényi vélelmet állítana fel arra nézve, hogy a személyiségi jogsértés bekövetkezése sérelemdíj megállapításához vezet és az alperesnek ezt a törvényi vélelmet kellene megdöntenie.

[47] A Kúria precedens értékű döntése (Pfv.IV.21.764/2015. - BH2016.241.) elvi jelentőséggel állapította meg, hogy a személyiségi jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése. A körülmények bírói mérlegelése adott esetben azt is eredményezheti, hogy a jogsértő nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére. Ezt

a gyakorlatot támasztja alá a Kúria Pfv.20.801/2021/5. sorszámú ítélete is. Ezen ítélet is tartalmazza azt az alapelvet, hogy a sérelemdíj megítéléséhez elengedhetetlenül szükséges az, hogy a sértett oldalán a megállapított személyiségi jogsértéssel összefüggésben érdemben értékelhető nem vagyoni hátrány legyen kimutatható. A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése a kialakult ítélkezési gyakorlat szerint csupán eljárásjogi szempontból rendelkezik úgy, hogy a hátrányok tekintetében külön bizonyítás nem szükséges.

[48] A Kúria szerint a jelen esetben érdemben nem volt megállapítható, hogy a felperes oldalán érdemi nem vagyoni sérelem következett volna be. A felperes személyes előadásán, illetve házastársának tanúvallomásán kívül nem merült fel arra további adat, hogy a felperes társadalmi megítélését a néhány pillanatra a filmben történő feltűnés bármilyen módon negatívan befolyásolta volna, ilyen következményről a meghallgatott további tanúk, így név6, név7, illetve név8 sem számoltak be. Az adott felvételen külső, objektív megítélés szerint a felperes semmilyen olyan magatartást nem tanúsított, amely bármilyen okból feltűnést kelthetett volna, személyének megítélésére bármilyen hatást gyakorolt volna. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes a sorozat helyi forgatásával vagy a sorozat tartalmával bármilyen okból nem ért egyet, azt nem helyesli – és éppen egy ilyen filmsorozatban tűnik fel egy rövid pillanatra –, még nem ad okot sérelemdíj megállapítására. A filmben egyszeri alkalommal látható módon (a felperes tiltakozását követően a felvételtől az ominózus részletet kivágták, így a sorozat többszöri ismétlése során a felvétel ezen része már nem volt látható) okszerűen nem volt olyan következtetés levonható, hogy feltűnésével a felperes a film, illetve a sorozat érdemi szereplőjévé vált volna, illetve pillanatokra való feltűnése okán a produkciótól díjazásra tarthatna igényt. A tanúk előadása alapján az is megállapítható volt, hogy a helyi lakosok tisztában vannak azzal, hogy mit jelenthet a felvételeken statisztaként történő megjelenés, milyen közreműködés esetén járhat esetlegesen azért díjazás. Egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes feltűnése nem tartozik ebbe a körbe. A Kúria álláspontja szerint a felperes személyes előadása, illetve házastársának tanúvallomása külső, objektív mérce szerint nem nevezett meg olyan nem vagyoni hátrányt, amely sérelemdíj megállapítását alapozná meg.

[49] A Kúria mindezekre figyelemmel azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet megsértette a Ptk. 2:52. §-át, amikor az ítélkezési gyakorlattal is ellentétes módon, megállapítható nem vagyoni hátrány hiányában is sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest, ezért a Kúria a sérelemdíj iránti igény elutasításáról döntött a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezésével és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával.

[50] A sérelemdíj iránti igény elutasítása érdemben kihat a perköltség megállapítására is, mert megváltoztatja a pernyertesség-pervesztesség arányát is. A Pp. 83. § (1) bekezdése szerint a törvény eltérő rendelkezése hiányában a pernyertes fél perköltségét a pervesztes fél téríti meg. A (2) bekezdés szerint részleges pernyertesség esetén a fél az ellenfél perköltségét a pervesztessége arányában téríti meg. Ha a pernyertesség és a pervesztesség aránya közötti különbség, valamint a fél és az ellenfél javára meghatározott perköltségek összege közötti különbség nem jelentős, egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére. A jelen esetben mindkét fél jelentős összegű perköltség-igényt terjesztett elő. A sérelemdíj iránti igény elutasítására figyelemmel a pernyertesség-pervesztesség aránya közel azonos lett, ezért a Kúria a Pp. 83. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával úgy határozott, hogy a peres felek az eljárás során az első-, másodfokú- és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik. Ez szükségtelenné teszi annak vizsgálatát, hogy a korábban felszámított perköltségek az összesen 600.000 forintos pertárgy-értékhez képest eltúlzottak voltak-e vagy sem.

[51] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján – az első- és másodfokú eljárási költség viselésére

is kiterjedően – részben hatályon kívül helyezte, és a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a sérelemdíj iránti keresetet elutasította, a jogerős ítélet ezt meghaladó rendelkezéseit a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[52] 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (1) és (2) bekezdés, 2:43. § g) pont, 2:48. § (1) és (2) bekezdés, 2:51. § (1) bekezdés a) és c) pont, 2:52. §

A döntés elvi tartalma

[53] A képmás felvételéhez és felhasználásához ráutaló magatartással is hozzá lehet járulni, ennek megtörténtét vagy hiányát az összes körülmény vizsgálatával lehet megállapítani. Ha a jogosult a felvétel készítését nem észleli és ebben őt gondatlanság sem terheli, a ráutaló magatartással való hozzájárulás nem állapítható meg. Személyiségi jogsértés megállapítása esetén a sérelemdíj megítélése nem automatikus. Amennyiben a jogosult oldalán érdemi nem vagyoni sérelem nem keletkezik, javára sérelemdíj nem ítéltető meg.

Záró rész

[54] A Kúria a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem részleges alaposságára és a pernyertesség-pervesztesség arányának lényegi azonosságára figyelemmel úgy határozott, hogy a peres felek a felülvizsgálati eljárással kapcsolatos költségeiket is maguk viselik.

[55] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 70.000 (azaz hetvenezer) forint illeték megfizetésére is egyenlő arányban kötelezte a peres feleket a Kúria. Az illeték összege az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján került megállapításra. Tájékoztatja a felperest és az alperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie; megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[56] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2023. július 5.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró